

NORGES HØYESTERETT

Den 7. mai 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Noer og Steinsvik i

HR-2020-962-U, (sak nr. 20-037862SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A (advokat Mette Yvonne Larsen)

mot

X kommune (X kommune
v/advokat Ingrid Ulvan Olsen)

B (advokat Rikke Arnesen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til behandling av en anke etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd i en sak om oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse, subsidiært rett til samvær.
- (2) A (mor) og B (far) har sammen barna C, født 00.00.2007, og D, født 00.00.2009. A og B skilte lag i november 2011, og barna bodde etter dette med sin mor.
- (3) I 2012 anla B sak etter barneloven, med prinsippal påstand om at barna skulle bo fast hos ham. Ved Frostating lagmannsretts dom 17. juni 2015 ble det bestemt at barna skulle ha fast bosted hos mor, og – etter en opptrappingsperiode – samvær med far annenhver helg og feriesamvær.
- (4) Barnevernet mottok en rekke bekymringsmeldinger om høyt konfliktnivå mellom foreldrene og om at dette påvirket barna negativt. I desember 2015 konkluderte Barne- og familietjenesten Y med at det skulle fremmes forslag om omsorgsovertakelse av barna idet de ble skadelidende av konflikten mellom A og B.
- (5) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Z traff 26. februar 2016 vedtak om omsorgsovertakelse for begge barna. Samvær mellom hver av foreldrene og barna ble satt til fire timer fire ganger i året. Før fylkesnemndas vedtak ble iverksatt, reiste mor fra Norge med barna til Æ. Barne- og familietjenesten Y anmeldte A for barnebortføring. Vedtaket om omsorgsovertakelse ble stadfestet ved prøving i Sør-Trøndelag tingrett, og senere opprettholdt etter anke.

- (6) Ettersom mor befant seg i Æ med barna, begjærte barneverntjenesten utsatt iverksettelse av vedtaket om omsorgsovertakelse. Dette ble innvilget av fylkesnemnda, og stadfestet av Sør-Trøndelag tingrett.
- (7) Partene er enige om at A var i Æ med barna fra mars 2016 til de ble funnet av B og hans privatetterforsker 24. januar 2018 i samarbeid med Æ politi. De returnerte til Norge 1. februar 2018, hvorefter barna samme dag ble plassert i beredskapshjem på skjernet adresse. Barna ble 30. desember 2018 flyttet til sitt nye fosterhjem.
- (8) Den 12. februar 2018 krevde A tilbakeføring av barna.
- (9) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Z traff 3. desember 2018 vedtak med slik slutning:
- «1. **Begjæring fra A om tilbakeføring av omsorgen for C (f. 00.00.2007) og D (f. 00.00.2009) tas ikke til følge, jf. barnevernloven § 4-21.**
 - 2. **A gis rett til – fire – samvær per år med C og D med 4 – fire – timers varighet per samvær, jf. barnevernloven § 4-19. X kommune skal ha adgang til å føre tilsyn under samværene.**
 - 3. **B gis rett til 4 – fire – samvær per år med C og D med 4 – fire – timers varighet per samvær, jf. barnevernloven § 4-19. X kommune skal ha adgang til å føre tilsyn under samværene.»**
- (10) Mor begjærte rettslig overprøving av vedtaket ved stevning 3. januar 2019. Hun anførte prinsipielt at vedtaket om omsorgsovertakelse var falt bort grunnet for sen iverksettelse.
- (11) Sør-Trøndelag tingrett avsa 6. juni 2019 dom med slik slutning:
- «1. **Vedtaket om omsorgsovertakelse fra 26. februar 2016 har ikke bortfalt, jf. barnevernloven § 4-13.**
 - 2. **Begjæringen om tilbakeføring av omsorgen for C og D tas ikke til følge, jf. barnevernloven § 4-21.**
 - 3. **A gis rett til 6 – seks – overnattingssamvær i året med C og D fra fredag etter skoletid til søndag kl. 17.00, jf. barnevernloven § 4-19. X kommune kan sette som vilkår for slikt samvær at A ikke har barnas pass.**
 - 4. **B gis rett til 4 – fire – samvær per år med C og D med 4 – fire – timers varighet per samvær, jf. barnevernloven § 4-19. X kommune gis adgang til å føre tilsyn under samværene.**
 - 5. **A skal ikke ta elektronisk kontakt eller telefonkontakt med D eller C ut over en telefonsamtale i uken med hvert av barna med en varighet på inntil 15 – femten – minutter.»**
- (12) Mor anket tingrettens dom til lagmannsretten.
- (13) Frostating lagmannsrett traff 22. januar 2020 slik beslutning:
- «Det gis ikke samtykke til at anken fremmes.»**
- (14) Beslutningen ble avsagt under dissens.

- (15) Ettersom far i tilsvaer prinsipalt hadde krevd avvisning av anken, ble det i samme avgjørelse avsagt kjennelse med slik slutning:

«Begjæring om avvisning av anken tas ikke til følge.»

- (16) A har anket lagmannsrettens beslutning til Høyesterett hva gjelder saksbehandlingen.
- (17) I anken var det opprinnelig gjort gjeldende at lagmannsretten uriktig kom til at verken de lovbestemte vilkårene for ankebehandling etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav a, bokstav b eller bokstav c var oppfylt. Det ble særlig vist til begrunnelsen til lagmannsrettens mindretall, og i tråd med denne anført at den seneste tids praksis fra EMD etter EMK artikkel 8 tilsa samtykke til ankebehandling i lagmannsretten.
- (18) I de senere prosesskrivene fra mor er det imidlertid først og fremst gjort gjeldende at de nye opplysningene om at barna i etterkant av lagmannsrettens beslutning er plassert i beredskapshjem hos far tilsier at vilkåret i tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b nå er oppfylt, slik at lagmannsrettens beslutning må oppheves på dette grunnlag. I korte trekk er det vist til at tingrettens dom om videre fosterhjemsplassering i stor grad var begrunnet i at det ikke var sannsynliggjort endringer av betydning i foreldrekonflikten. Det er fremhevet at verken fylkesnemnda eller tingretten har prøvd saken i lys av det plasseringsalternativet som nå er gjeldende, og at det er et særlig behov for ny prøving av saken idet barna er plassert hos sin far, som tingretten har lagt til grunn at er uforsonlig i foreldrekonflikten.
- (19) *X kommune* har i tilsvaer gjort gjeldende at lagmannsrettens beslutning bygger på riktig forståelse av vilkårene i tvisteloven § 36-10 tredje ledd, at saken er gitt en betryggende saksbehandling, og at tingrettens dom harmonerer med praksis fra EMD.
- (20) Særlig til anførselene om at vilkåret i tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b nå er oppfylt er det i korte trekk anført at skifte av omsorgsbasis til far som beredskapshjem ikke endrer de vurderingene som er relatert til at mor ikke fikk barna tilbakeført til seg etter barnevernloven § 4-21 første ledd første punktum. Det er vist til at vurderingene av mors omsorgskompetanse er uavhengig av skifte av omsorgsbasis, samtidig som hennes manglende overholdelse av restriksjoner i kontakten med barna utløste skiftet. Det er videre vist til at skifte av omsorgsbasis til biologisk familie anses å være mer skånsomt for barna.
- (21) *B* har i tilsvaer i korte trekk sluttet seg til lagmannsrettens flertalls begrunnelse for at det ikke er grunnlag for å gi samtykke til ankebehandling.
- (22) Særlig til anførselene om at vilkåret i tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b nå er oppfylt, er det anført at minste inngreps prinsipp og det biologiske prinsipp nå er ivarettatt ved at barna er gjenforent med sin far. Barna har nå et reetablert familieliv, jf. EMK artikkel 8. Det er ikke tilkommet nye opplysninger om faktiske forhold som skal tas i betraktning, jf. HR-2020-661-S avsnitt 67–68.
- (23) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling. Dette omfatter blant annet om de lovbestemte vilkårene for ankebehandling i lagmannsretten er oppfylt. Ved denne prøvingen har utvalget full kompetanse.

- (24) Dersom noen av ankevilkårene er oppfylt, hører spørsmålet om det skal gis anketillatelse for hele eller deler av saken under lagmannsrettens skjønn. Høyesteretts kompetanse er da begrenset til å prøve om skjønnets og den begrunnelse som eventuelt er gitt for dette, er forsvarlig, jf. blant annet HR-2017-776-A avsnitt 27 og 57. Som ledd i prøvingen av lagmannsrettens beslutning må ankeutvalget vurdere om tingrettens saksbehandling, herunder dens beslutningsgrunnlag og begrunnelse, medfører at det kan foreligge en krenkelse av retten til familieliv etter Grunnloven § 102 eller Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8 dersom tingrettens dom blir stående som endelig avgjørelse i saken, jf. HR-2020-661-S avsnitt 61.
- (25) Det følger av tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b at samtykke til å fremme anken kan gis når det er grunn til å behandle saken på nytt fordi det har fremkommet nye opplysninger.
- (26) Når det *etter* lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til ankebehandling er fremkommet vesentlige nye faktiske opplysninger, kan Høyesterett etter omstendighetene oppheve lagmannsrettens beslutning på grunnlag av at vilkårene i tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b nå er oppfylt, jf. HR-2020-661-S avsnitt 66 med videre henvisning til HR-2018-1252-U avsnitt 14.
- (27) Saken i HR-2018-1252-U gjaldt for tingretten i første rekke spørsmålet om hvor barna skulle plasseres. Tingretten fant – i motsetning til fylkesnemnda – at barna skulle plasseres hos mors tante. Etter at lagmannsretten avsa beslutning om ikke å gi samtykke til å fremme anken, ble det kjent at mors tante nå hadde opplyst om at hun ikke ønsket å være fosterhjem. Dette var etter ankeutvalgets syn «utvilsomt» nye opplysninger i saken som tilsa at vilkåret i tvisteloven § 36-10 bokstav b nå var oppfylt og at lagmannsrettens beslutning måtte oppheves, jf. avsnitt 14.
- (28) I saken her ble det truffet vedtak om omsorgsovertakelse av de to barna i 2016. Barna bodde på dette tidspunktet fast hos sin mor og hadde samvær med far annenhver helg, samt delvis feriesamvær, i medhold av dom fra Frostating lagmannsrett i sak etter barneloven avsagt i 2015. Bakgrunnen for omsorgsovertakelsen i 2016 var det svært høye konfliktnivået mellom foreldrene og at barna bar preg av at foreldrene over lang tid ikke hadde evnet å skjerme barna fra konflikten. Barna ble imidlertid først plassert i beredskapshjem 1. februar 2018, etter at de returnerte fra Æ. De flyttet i fosterhjem 30. desember 2018.
- (29) Ved vurderingen av spørsmålet om barna skulle tilbakeføres til mor fant verken fylkesnemnda eller tingretten at det var overveiende sannsynlig at mor kunne gi barna forsvarlig omsorg, jf. barnevernloven § 4-21. Barnas ønske om å bo hos mor ble ikke funnet avgjørende.
- (30) På tidspunktet for lagmannsrettens beslutning om ankenektelse 22. januar 2020 bodde barna fortsatt i samme fosterfamilie som på tidspunktet for tingrettens dom.
- (31) Etter lagmannsrettens beslutning er barna blitt flyttet til sin far, etter at barneverntjenesten har godkjent ham som beredskapshjem for barna.
- (32) Ankeutvalget viser til at tingrettens opprettholdelse av omsorgsovertakelsen i stor grad er begrunnet i det fortsatt høye konfliktnivået mellom foreldrene og at det er ansett å være til barnas beste at de skjermes for denne konflikten. På tidspunktet for fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom ble dette hensynet ivaretatt ved at barna var plassert i «nøytrale»

beredskaps- og fosterhjem.

- (33) De nye opplysningene om endringene i omsorgssituasjonen og at barna etter lagmannsrettens beslutning er plassert i beredskapshjem hos sin far, er så vidt vesentlige at vilkåret for ankebehandling i tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b nå er oppfylt. Lagmannsretten må i lys av dette på ny vurdere om det skal gis anketillatelse for hele eller deler av saken.
- (34) Lagmannsrettens beslutning må etter dette oppheves.
- (35) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Ragnhild Noer
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)